

KORTIZOL

Hydrokortizón

Materiál

Sérum

Odber materiálu

Odber krvi za štandardných podmienok.

Frekvencia vyšetrenia

1x týždenne

Statim

Nie

Referenčné hodnoty

Predpoludnie: 7-10 hod.: 171 – 536 nmol/l

Popoludnie: 16-20 hod.: 64 – 327 nmol/l

Interferencie

Stanovenie v sére a plazme nie je ovplyvnené ikteritou, hemolýzou, lipémiou. Stanovenie ovplyvňuje stres, pohlavie, fyzická záťaž, nadmorská výška.

Stručný medicínsky význam

Kortizol (hydrokortizón) je najvýznamnejším glukokortikosteroidom. Je nevyhnutný pre viaceré funkcie organizmu. Tak ako ostatné glukokortikosteroidy, aj kortizol je syntetizovaný z bežného prekursoru cholesterolu v „zóne fasciculata“ kôry nadobličiek. Pre účely transportu kortizolu v krvi približne 90% z jeho celkového množstva viazaných na globulín viažúci kortikosteroidy (CBG) a na albumín. Iba malé množstvo kortizolu cirkuluje v krvi neviazané, takže môže reagovať s receptormi. Najvýznamnejšími fyziologickými účinkami kortizolu je zvyšovanie hladiny glukózy v krvi (stimuláciou glukoneogenézy, katabolizmom) a jeho protizápalový a imunosupresívny vplyv. Syntéza a sekrécia kortizolu nadobličkami sú regulované spätnou väzbou cez os hypotalamus-hypofýza-kôra nadobličiek. **Ak je hladina kortizolu nízka**, hypotalamus vylučuje hormón uvoľňujúci kortikotropín (corticotropin releasing hormone-CRH), čo spôsobuje, že hypofýza uvoľňuje adrenokortikotropný hormón (adrenocorticotropic hormone-ACTH). To stimuluje syntézu a sekréciu kortizolu nadobličkami. Kortizol samotný pôsobí cez negatívnu spätnú väzbu na hypofýzu a hypotalamus. **Zvýšená koncentrácia kortizolu** je sprevádzaná stresom. Sérové koncentrácie sa v rámci dňa menia. Maximálna koncentrácia (700 nmol/l) kortizolu je v sére zvyčajne skoro ráno, cez deň postupne klesá. Večer je asi na polovici svojej rannej hodnoty. Preto je pre interpretáciu výsledku poznať čas odberu vzorky. Hladina kortizolu je parametrom používaným **na diagnostiku funkčnosti alebo porúch funkcie nadobličiek, hypofýzy a hypotalamu**. Preto sú sérové koncentrácie kortizolu používané na monitorovanie niektorých ochorení spojených s nadprodukciou (Cushingov syndróm) alebo s nedostatočnou produkciou

(Addisonova choroba) kortizolu a na monitorovanie niektorých terapeutických postupov (napr. dexametazónová supresívna terapia v prípade Cusingovho syndrómu a hormonálna substitučná liečba u Addisonovej choroby).